GAZETA LWOWSKA.

W Sobotę · Nro. 75. 10. Maia 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — C. K. Rząd kraiowy Galicyyski, ogłosił drukiem co następuie:

Jego Cesarsko-Królewska Apostolska Mość uchwalaiąc nowe urządzenie Stanów w Krolestwach Galicyi i Lodomeryi, raczył prezydencyę i prowadzenie interessów tak na zgromadzeniach Stanów, iako też w Wydziale kraiowym, Jego Excellencyi JW. Franciszkowi Baronowi Hauerowi, swoiemu rzeczywistemu Radcy taynemu, Kawalerowi Krolewsko-Węgierskiego orderu S. Szczepana, i Prezesowi Rządu kraiowego w Królestwach Galicyi Lodomeryi, mocą poniższego naywyższego reskryptu poruczyć:

My Franciszek Pierwszy, z Bożey Łaski Cesarz Austryacki, Krol Węgierski, Czeski, Lombardyi, Wenecyi, Galicyi i Lodomeryi, Arcy-Xiążę Austryacki etc. etc.

Wielmożny, Miły Nam Wierny! Skłoniwszy się naymiłościwiey do Urządzenia Stanów w Naszych Królestwach Galicyi i Lodomeryi w skutku tego, na co wiekopomney pamięci Nayiaśnieyszy Cesarz Józef Drugi w roku 1782 zezwolił, z odmianami iakich obecnie potrzeba wymaga, oznaymiliśmy to nayłaskawsze postanowienie Nasze i dokładnieysze przepisy urządzenia stanowego, wiernym Naszym Stanom, mocą osobnego reskryptu, a w tymże między innemi postanowiliśmy, aby się zgromadzenie Stanow w pomienionych Królestwach z reguły raz na rok, a według wymagania okoliczności także i częściey odprawiało, tudzież aby do toczących się interessów stanowych, Wydział kraiowy z Współczłonków wszystkich czterech Stanów składaiący się, utworzonym został.

Zważaiąc oraz Wasze długoletnie wierne i gorliwe usługi, tudzież rozsądek i rozlicane wiadomości, któreś ie przy tak wielu sposobnościach, a szczególniey co do stosunków tych Królestw okazali, nayłaskawiey uchwaliliśmy, zlecić prezydencyę i prowadzenie interessów, tak na zgromadzeniach Stanów Naszych Królestw Galicyi i Lodomeryi, iako też i w Wydziale kraiowym, zostaiąc z Naszą Cesarską i Królewską łaską Wam przychylnymi.

Dan w Naszem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia trzynastego Kwietnia, roku po narodzeniu Chrystusa Tysiącznym ośmsetnym siedmnastym, Państw Naszych dwudziestym szóstym.

FRANCISZEK.

(L. S.)

Aloizy Hrabia Ugarte,
Król. Czeski naywyższy, i Arcyxiążęco-Austryacki pierwszy Kanclerz.

Prokopiusz Hrabia Lazanzky.

Jan Nep. Baron Geislern.

Z własnego naywyższego rozkazu Jego C. K. Apost. Mości:

Karol Widmann.

Co się ninieyszem publicznie ogłasza.

We Lwowie dnia 3go Maia 1817.

(Następuią podpisy.)

Ur. Augustyn Skrzyński, swym testamentem utworzył w swoich dobrach Libuszy i Krygu w Cyrkule Jasielskim fundacyę dla 6ciu ubogich Poddanych tychże dóbr, i uposażył ią nazawsze własnym budynkiem, ordynaryą, odzieżą i dochodami pieniężnemi. Ta dobroczynna fundacya zabezpieczy na wieczne czasy zmarłemu iuż fundatorowi błogosławieństwo ubogich, którym ón los polepszył.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Dnia 4go Kwietnia rozpoczął w Wasyngtonie nowy Prezydent urzędowanie swoie, i miał przy zagaieniu posiedzenia Kongressu 15go, następuiącą mowę:

„Byłbym nieczułym, gdyby się dusza moia nie przeymowała mocnym dowodem zaufania Współobywateli moich, którzy mię powołali do właśnie co rozpoczętego urzędu. Poczytuiąc to powołanie za wyraz ich potwierdzenia zachowania się moiego w służbie Rzeczypospolitey, poczuwam się do takiey wdzięczności, do iakiey ten tylko iest zdolnym, któremu dyktuie własne iego przekonanie: że użył wszystkiego, aby na to potwierdzenie zasłużył.

M

Wzmaga się bardziey ieszcze mcie uczucie przez rzetelne ocenienie ważności powierzonego mi honorowego urzędu, tudzież istoty i obrębu obowiązkow onegoż. Z ich stosownem dopełnianiem, połączone są iak nayściśley naywyższe sprawy wielkiego i wolnego Narodu. Znaiąc własną nieudolność moią, z wielką tylko boiaźliwością co do pomyślnego skutku, obowiązki te przyiąć mogę. Nie zlęknę się nigdy prawney odpowiedzialności, spodziewaiąc się z pewnością: że naylepsze usiłowania moie ku wzmaganiu dobra Rzeczypospolitey, będą zawsze cenionemi według moich pobudek, i że postępowanie moie sądzonem będzie z tem nieuprzedzeniem i pobłażaniem, iakiego na innych urzędach Stanu doznawałem."

„Podczas przyięcia obowiązkow naywyższego wykonawczego urzędu, było zawsze zwyczaiem znakomitych Mężow, poprzednikow moich, rozwiiać zasady, którcmi się przez czas zarządu swoiego powodować umyślili. Idąc za temi szanownemi wzorami, zwracam naturalnie uwagę moią na te wielkie przyczyny, które przyłożyły się tak znakomicie do obecnego, szczęśliwego stanu Rzeczypospolitey naszey. One nam naylepiey istotę obowiązkow naszych objaśnić i wiele światła na tę politykę rzucić mogą, którey się trzymać mamy na przyszłość."

„Od początku naszey rewolucyi aż do dnia dzisieyszego upłynęło iuż lat 40, zaś od utworzenia naszey Ustawy konstytucyyney lat 28. W całym tym czasu przeciągu był Rząd, w naydzielnieyszem wyrazu tego znaczeniu, Rządem gminowładnym; a cożgo utworzyło? — Gdziekolwiek tylko naszą zwracamy uwagę, czy to na sprawy zewnętrzne lub wewnętrzne, znayduiemy dostateczną przyczynę winszowania sobie wyśmienitości kraiowych ustanowień naszych. W czasie klęskami obarczonym, wśród nadzwyczaynych wypadków, kwitnęły bezprzykładnie Zjednoczone Stany; szczęśliwym był każdy Obywatel, a Narodowi sprzyiał los pomyślny."

„Pod tarczą naszey Ustawy konstytucyyney urządziliśmy mądrze nasz handel z obcemi Narodami i poiedynczemi Państwami; przyięliśmy nowe Stany do Związku naszego; ziemia nasza rozszerzyła się otwartym i uczciwym traktatem, i z wielką pierwiastkowych Stanow korzyścią; Stany, zachowane będąc według łagodnego i oycowskiego systematu przez Rząd narodowy od niebezpieczeństw zewnętrznych, a używaiąc w wewnętrznym obrębie swoim mądrego podziału władzy i rzetelnego stosunku udzielności, rozszerzały posiadłości swoie i wzmogły się do takiey siły i doyrzałości, iaka iest naylepszym dowodem praw zbawiennych, według których są rządzonemi. Spoyrzawszy na stan każdego z osobna Obywatela, iakiż pyszny widok nie stawi się oku naszemu! Ktoż w całym obwodzie Związku doznał iakowego ucisku? Ktoż pozbawionym został praw osoby i własności? Komuż stawiona była aby naymnieysza zapora w służeniu Oycu powszechnemu takim sposobem, iaki mu się naylepszym bydź zdaie? Wiadomo iest, że wszyscy używaią tych błogosławieństw w mierze naypełnieyszey, a ia przydaię do tego ze szczególnieyszem ukontentowaniem, iż nikt ieszcze w tych Stanach za zdradę Kraiu na śmierć skazanym nie był."

Niektórzy, przyznaiący skuteczność Rządu naszego we względzie tych dobroczynnych obowiązków, wątpią o nim w przypadkach, gdzie siła iego i energia, iako współczłonka wielkiey społeczności wszystkich Narodów, stawiane są na próbę. Ależ i w tem opatrzyło nas doświadczenie wielce zadowolniaiącym dowodem na korzyść onegoż. Właśnie podówczas, gdy Konstytucya nasza siły nabyła, wpadły w wielką niespokoyność główne Europy Państwa, a niektóre z nich naymocniey wstrząśnionemi zostały. Nastąpiły niszczące, dopiero niedawno ukończone woyny. W ciągu tey walki wyrządziło kilka stron, z sobą woiuiących, wielką krzywdę Stanom Zjednoczonym. Sprawa nasza wymagała, abyśmy wznieśli się nad tę walkę, żądali sprawiedliwości od dopuszczaiącey się obelg strony, i prawem, zaszczytnem postępowaniem przyiaźń wszystkich zachowali. Nakoniec stała się woyna nieuchronną; skutek iey okazał, że nawet i w okolicznościach nayniepomyślnieyszych, Rząd sobie równym pozostał. O waleczności Ludu, o bohaterskich działach woyska, floty i obrony kraiowey, mówić nie potrzebuię."

„Takim iest ten Rząd szczęśliwy, pod którym żyiemy; Rząd, zastosowany do każdego celu, dla iakiego stanęła umowa towarzyska; Rząd, obieralny we wszystkich częściach swoich, pod którym każdy Obywatel wznieść się może zasługą do naywyższego urzędu, iaki Konstytucya uznaie; Rząd, nie zawieraiący żadnego nasienia niezgody, nie prywodzący do sporu żadney Rzeczypospolitey części z drugą; Rząd, broniący każdego Obywatela w zupełnem używaniu praw iego, i zdolny bronić Naród od niesprawiedliwości Mocarstw obcych."

„Inne, nader ważne względy, każą nam pielęgnować nasz Związek i sprzyiać serdecznie Rządowi, który go utrzymuie. Szczęśliwi

przez naszą Ustawę konstytucyyną, byliśmy nimi nie mniey i przez inne okoliczności, od których pomyślność nasza istotnie zawisła. Stany Zjednoczone, położone pod umiarkowaną strefą, i wielu stopniami szerokości wzdłuż Atlantyckiego morza rozciągnione, używaią dobrodziejstw wszelakiego klimatu i wszelakiego płodu, iaki tey części ziemi dostał się w udziale. Rozciągaiąc się wewnątrz do iezior wielkich i posa źródł rzek wielkich, maią zupełny związek wewnętrzny, tak, iż żaden Kray większemi korzyściami z emi swoiey cieszyć się nie może. Na urodzayney, błogiey ich ziemi, i st zawsze taki dostatek żywności, iż nawet w latach mniey żyznych pozostaią nam iey zapasy dla współbliźnich naszych w innych Kraich. To iest właściwe szczęście nasze, iż niema żadney części Związku naszego, którąby utrzymanie iego nie obchodziło. Wielka sprawa rolnictwa Narodu, wzmaga się pomyślnie pod opieką iego. Nie mniey wspierane są przez to mieyscowe korzyści. Współobywatele nasi na północy, zatrudnieni żeglugą, znayduią w tem wielkie zachęcenie, że im sprzyia rozwożenie niezmiernych płodów innych części Stanów Zjednoczonych, których mieszkańcy zupełnie znowu wynagradzani są przez to, iż tamci, iako szkoła marynarzy i potęgi morskiey, przyczyniaią się do wzmocnienia i utrzymania wspólnych praw naszych. Rękodzieła nasze znayduią wspaniałe zachęcenie w polityce, opiekuiącey się narodowym przemysłem, a przewyżka płodów naszych zyskuie pewny i korzystny odbyt przez potrzeby mieyscowe mniey żyznych części Kraiu naszego."

„Taki to iest wielce szczęśliwy stan Oyczyzny naszey, a pomyślność każdego z osobna Obywatela, zawisła od utrzymania tego stanu. Jakież są niebezpieczeństwa, które przecież nam grozić mogą? Jeżeli się gdzie znayduią, należy ie dobrze poznać i strzedz się onychże."

„Przy wynurzaniu zdania moiego o tym przedmiocie, powstaie pytanie: Co nas do obecnego szczęśliwego stanu wyniosło? Jakżeśmy dokonali rewolucyi? Jak zaradziemy wadom pierwszego Związku naszego przy nadaniu Rządowi narodowemu dostateczney mocy dla celów narodowych, bez ograniczenia niepożytych praw Stanów, lub zaszkodzenia prawom osób? Jakżeśmy w ostatniey wytrwali woynie, i ze sławą ią ukończyli? Rząd był w ręku Narodu; Narodowi więc i wiernym, utalentowanym Zarządcom zaufania iego, powinniśmy z pewnością zawierzać. Gdyby Lud Stanów Zjednoczonych w innych był wychowanym zasadach, gdyby mniey był polerownym, mniey wolnym, mniey cnotliwym, czyliżby wytrwał był stale w wiodącym do celu zawodzie? czyliżby taką pomyślnością pobłogosławionym został? Jeżeli Zgromadzenia obieraiące tak prawemi i zdrowemi zasadami powodować się będą, iak teraz, wszystko bezpiecznem będzie. Obiorą one dla każdego Powiatu zdolnych i wiernych Zastępców. Wtenczas tylko, kiedy Lud wpada w niewiadomość i zepsucie, kiedy przez spodlenie się pospólstwem się staie, wtenczas niezdolnym iest do wykonywania udzielności swoiey!"

„Łatwo podówczas władzę opanować można, a przywłaszczyciel wkrótce się zjawia. Lud staie się posłusznem narzędziem własnego upodlenia i własney zguby swoiey. Rzućmyż więc okiem na tę ważną przyczynę, i starajmy się ią w zupełney mocy utrzymać. Wzmagaymy przez mądre, konstytucyyne prawidła poznanie w Narodzie, będące nayłepszym środkiem do utrzymania swobód naszych."

„Niebezpieczeństwa zewnętrzne nie mniey na baczność naszą zasługuią. Dożywszy się losu innych Narodów, mogą Zjednoczone Stany łatwo uwikłanemi bydź w woynę, a w skutku niey może sobie dążyć stronnictwo przeciwne do obalenia Rządu, do stargania naszego Związku i do zniszczenia nas iako Narodu. Odległość nasza od Europy, oraz sprawiedliwa, umiarkowana i pokoiem tchnąca polityka Rządu naszego, potrafi nas niciako od niebezpieczeństw tych obronić; ależ musiemy na nie pamiętać i mieć się względem nich na ostrożności. Wielu Współobywateli naszych trudni się handlem i żeglugą, a wszyscy zawiśli od szczęśliwego ich postępu. Wielu trudni się rybołowstwem. Zatrudnienia te przerywa woyna, choćby się tylko między innemi Mocarstwy toczyła, a my spuścilibyśmy z uwagi wierne napomnienie doświadczenia, gdybyśmy się tego nie spodziewali. Zachować więc musiemy prawa nasze, albo postradać nasz charakter, a może i wolność. Naród, który w tem iest niedbałym, zaledwie twierdzić może, że między Narodami ni podległemi stopień zaymuie. Honor narodowy, iest naykosztownieyszą własnością Narodu. Wysokie uczucie w własnem sercu każdego Obywatela, iest siłą narodową; należy ie więc wiernie pielęgnować."

„Dla zapewnienia się od niebezpieczeństw, należy nam brzegi i lądowe granice nasze obwarować, woysko nasze i flotę według prawdziwych zasad uporządkowaney potęgi urządzić, takowe w zupełnym porządku utrzymywać, a

naszą obronę kraiową na naiużytecznieyszey stopie postawić. Przywiedzenie rozciągłych brzegów naszych do takiego stanu obrony, aby miasta i wnętrze krain naszych zabezpieczone były od napadów, będzie kosztów wymagać; ależ gdy dzieło raz dokonanem zostanie, będzie trwałem. Teraz zaś w iedney tylko zaczepney wyprawie wojenney, przedsięwziętey przez przemagaiącą nas siłę morską, wspartą kilku tylko tysiącami woyska lądowego, wystawieni iesteśmy na koszta przewyższaiące wydatek na wielkie to dzieło, nie policzaiąc w nie straty własności i dolegliwości Współobywateli naszych. Siła nasza lądowa i morska musi bydź mierną, ale zastosowaną do celów koniecznych; pierwsza, potrzebna do osadzenia i utrzymania warowni naszych i do odparcia pierwszego napadu zewnętrznego nieprzyiaciela; w niey są zarody większey potęgi; ona utrzymuie naukę woienną i iest źródłem, z którego działalność Rzeczypospolitey w przypadku woyny wynika. Siła morska powinna zostać się w obrębach stanu pokoiu, lecz dosyć bydź mocną do dostoynego utrzymania neutralności Stanow Zjednoczonych w woynach między innemi Mocarstwami toczących się, i do bronienia od rabunku własności Współobywateli naszych. W czasach woiennych będzie taż siła potężnem narzędziem wsparcia, będzie cierpienia woyny łagodzić i dopomagać do uzyskania prędkiego i chwalebnego pokoiu. Nader ważną iest rzeczą postawienie obrony kraiowey na takim stopniu, aby godną była wielkiego Narodu. Należy zrobić takie urządzenie, aby zapał miłości Oyczyzny i silna młodzież zostawały pod opieką Rządu. Takowe urządzenie według zasad słusznych i sprawiedliwych, nigdy uciążliwem bydź nie może. Kiedy prawa przestaią bydź puklerzem, wtenczas chwila krytyczna uciążliwą się staie. Prawa zaś względem obrony kraiowey naysnadniey w czasach pokoiu postanowić można, a przez samą dobrze urządzoną obronę kraiową, będą Zjednoczone Stany bezpiecznemi od wszelkiego zewnętrznego napadu."

„Wielka ilość naszych dochodow kraiowych i kwitnący stan Skarbu naszego, są zupełnym dowodem dostateczności naszych źródeł narodowych, tudzież dobrey chęci Współobywateli naszych w ponoszeniu ciężarów, których Rzeczpospolita wymaga. Wielka ilość sprzedać się mogącey ziemi, którey wartość codzień się powiększa, tworzy potoczne, wielkie i trwałe źródło. Przez to spłaconym bydź może dług narodowy pierwey, nim spłacić go obiecano. Pokóy iest czasem naylepszym do popraw wszelkiego rodzaiu; podczas pokoiu kwitnie handel, podatki są lżeysze, a dochody kraiowe obfitsze."

„Władza wykonowcza odpowiedzialna iest za użycie pieniędzy kraiowych, nad czem prawodawstwo troskliwie czuwa. Władza wykonawcza musi więc punktualnie i ściśle baczyć na Urzędników Stanu, maiących sobie polecony pobór i rozchod przychodów; nie może cierpieć tego, aby pieniądze kraiowe długo bez użytku w ręku ich zostawały, przez coby łatwo do sprzeniewierzenia się uwiedzionymi bydź mogli. Co będę mógł, uczynię dla utrzymania oszczędności i uczciwości w tey ważney gałęzi zarządu. Nakazanem będzie w tey mierze powszechne dochodzenie, a ia naygorliwiey wspierać ie będę."

„Nigdy Rząd czynności swoich pod tak szczęśliwą nie rozpoczynał wróżbą; nigdy skutek onychże nie był tak zupełnym. Rozważaiąc dzieie dawnych i póżnieyszych Narodów, nie znaydziemy przykładu Narodu, któryby wzrósł, iak nasz, tak szybkim i olbrzymim sposobem, i któremuby los tak, iak nam, sprzyiał. Rozważaiąc zaś to, czego ieszcze dokonać mamy, przekonamy się, że każdego Obywatela serce drgać będzie radośnie na tę myśl: iż Rząd nasz tak bliskim iest doskonałosci, iż nam nie trzeba iuż żadney istotney poprawy onegoż, iż go nam tylko przez cnotę i oświecenie Narodu, i przez zapewnienie od zewnętrznego niebezpieczeństwa utrzymywać należy. Wytrwaymy w tym zawodzie, w którym postąpiliśmy iuż tak daleko, i który iuż nam tak iest otwartym, a nieomylnie, za pomocą dobrotliwey Opatrzności, doydziemy do tego wysokiego przeznaczenia, które się nas oczekiwać zdaie!"

„Moi wielce sławni poprzednicy, z którymi koiarzyły mię po części od młodości węzły nayściśleysze, podaią mi wielce nauczaiące i pożyteczne przykłady. Móy ostatni poprzednik (Madison), który tyle wielkiego i tyle dobrego dla nas zdziałał, niech mi przebaczy, że mu wynurzam z rozrzewnieniem nayserdecznieysze życzenie, aby na ustroniu swoiem używał długi czas ieszcze miłości wdzięczney Oyczyzny, tey to naylepszey nagrody wielkich talentów, oraz zasług naywiernieyszych i nayważnieyszych."

„Zaufany w pomocy wszystkich części Rządu, rozpoczynam urzędowanie moie, do którego powołały mię głosy Współobywateli moich, i błagam iak naygorętszey Wszechmocnego, aby nam ciągle łaskawey swoiey użyczał opieki, która się iuż tak widocznie dla szczęścia naszego objawiła."